

lyet a könyvtár más részlegei és valamennyi egyetemi oktató is megkap.

A roskildei Egyetemi Könyvtár központja mellett decentralizáltan két szakosított részleget is fenntart. Automatizált kölcsönzési rendszer nélkül elképzelhetetlen volna, hogy e három egység egyetlen könyvtárként funkcionáljon. A kölcsönzési rendszer még nem on-line jellegű, de a fejlesztés ebben az irányban halad. Vizsgálják általában is az on-line gépi rendszerek könyvtári alkalmazásának gazdasági és hatékonysági kérdéseit.

Minden gépi rendszer esetében fontos, hogy az megfeleljen a nemzetközi szabványoknak. Az első dán egyetemi könyvtár, amely kiterjedten alkalmaz külföldi számítógépes katalógust, a legfiatalabb. Az aalborgi Egyetemi Könyvtár egyúttal az első nem-angol könyvtár, amely csatlakozott a *Birmingham Libraries Cooperative Mechanisation Project*-hez. Itt a résztvevő könyvtárak állományáról közös központi katalógus készül, részint a MARC-szalagok, részint saját feldolgozás alapján. Az egyes könyvtárak katalógusai havonta készülnek, mikrofilmen. A központi katalógust szintén COM-technikával készítik.

A periodikák nyilvántartására Aalborgban saját gépi rendszert alkalmaznak. Bár nem várható, hogy az aalborgi Egyetemi Könyvtár a Project végleges tagja marad, de mindaddig, amíg saját on-line gépi rendszerét kifejleszti, az együttműködésből igen hasznos tapasztalatokra tehet szert.

/DAVIES, R.: *Danish Academic Libraries - Journal of Librarianship*, 8. köt. 4. sz. 1976. p. 229–243./

(Sárdy Péter)

Csökkenő könyvbeszerzés; országos kölcsönző központ

Az országos periodika-rendszerrel foglalkozó munkacsoport, amelyet a *National Commission on Libraries and Information Science* hozott létre, felhívta a figyelmet arra, hogy sok könyvtár azért, hogy elkerülje a folyóiratelőfizetések csökkentését, riasztó mértékben lefaragja a könyvgyarapításra fordított kiadásait. A *National Center for Education Statistics* adatai szerint két év alatt a periodika-beszerzések összege 35%-kal, a könyvekre fordított összeg 2,8%-kal nőtt, s ez utóbbi messze nincs arányban az árak emelkedésével.

A munkacsoport egyúttal közzétette éves jelentését a folyóiratárak emelkedéséről (megjelent a *Library Journal* 1976. okt. 1-i számában). A növekedés üteme legalacsonyabb a vallási folyóiratoknál (5%), a legmagasabb a matematika területén (27%). Az átlagos áremelkedés 15% körüli, de igen sok folyóiratnál 20% fölött volt.

A munkacsoport utalt a nagy könyvtárakra nehezedő könyvtárközi kölcsönzési terhekre is. Az ARL (*Association of Research Libraries - Kutató Könyvtárak Szövetsége*) tagkönyvtárai 1974–1975-ben 2,2 millió egységet adtak kölcsön, de csak 477 ezer egységet kértek. A jelenleginél jobb hozzáférési és szállítási körülményekre volna szükség, ugyanakkor hatékonyabban ki kellene használni az egyes könyvtárak terheit.

Végül a munkacsoport felvetette olyan specializált kölcsönző központok kialakításának lehetőségét, amelyek főként cikkek másolatait szolgáltatnák, természetesen a szerzői jogvédelem maximális figyelembevételével.

/Advanced Technology Libraries, 5. köt. 11. sz. 1976. p. 2./

TERMINOLÓGIA

Definíciók néhány informatikai alapfogalomra

Ahhoz, hogy a tudományos-műszaki tájékoztatás rendszerét rendszerelemzési módszerekkel közelíthessük meg, vizsgálhassuk és írassuk le, *pontosan definiált alapfogalmakkal* kell dolgoznunk.

E tekintetben a legfontosabb alapfogalmak és definícióik a következők:

Információigény = meghatározott *használó* által megfogalmazott *információszükséglet*;

Objektív információszükséglet = az az információszükséglet, amely a *társadalmi fejlődés, a társadalmi rendszer egyes rendszereinek, alrendszereinek és elemeinek irányítási folyamatában jön létre*. Ezt az információszükségletet a társadalmi rendszer állapotának, céljai-

nak, fejlődési szakaszainak, strukturális és funkcionális elemei között meglévő összefüggések dinamikájának, továbbá a politikai, a gazdasági, a kulturális, a tudományos-kutatási és egyéb más társadalmi rendszerek és célfunkciókat tartalmazó elemeik, valamint az előbb felsoroltak alrendszereiként működő információs rendszerek közötti kapcsolatoknak elemzésével azonosíthatjuk és határozhatjuk meg;

Szubjektív információszükséglet = az az információszükséglet, amelyet a társadalmi struktúra valamely elemét *formálisan vagy nem-formálisan reprezentáló egyének vagy csoportok érzékelnek* illetve fejtenek ki;

Rendszer = az egyes elemeknek és a közöttük fennálló *kapcsolatoknak az a halmaza*, amelyet meghatározott kritériumok alapján *egységként foghatunk fel*, s